

Список використаних джерел:

1. Войткевич Н.І. До питання про специфіку викладання іноземних мов на 1-2 курсах немовних факультетів / Научний потенціал на света – 2012 // Матеріали за VIII міжнародна научна практична конференція. 17-25 серпня 2012. – Софія: Бял ГРАД-БГ. ООД, 2012. – С. 6–9.
2. Кандзюба Л.І. Мотивація – запорука успіху вивчення іноземної мови // Конференція ЕМС 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konfemc.ukrainianforum.net/t118-topic#120>.
3. Стойко С.В. Реалізація комунікативного підходу в навчанні іноземних мов / С.В. Стойко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – Чернігів: ЧДПУ, 2011. – Вип. 85 (Серія: Педагогічні науки). – С. 220-223.
4. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика. – М.: Филоматис. – 2004. – С. 161-162.

Пустовіт І.В.*студент,**Науковий керівник: Лук'янченко І.О.**кандидат педагогічних наук, доцент,**ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»*

**МІЖМОВНІ СЕМАНТИЧНІ СПІВВІДНОШЕННЯ
ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ТЕМАТИЧНОЇ ГРУПИ «ШЛЮБ»
В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ**

Фразеологія, як складова частина будь-якої мови, є невід'ємним елементом національної картини світу. Відтак, дослідження фразеологічних одиниць розкриває природу людини і дозволяє через мову побачити багато рис, особливостей національної свідомості. У контексті зазначеної проблематики ми звернулися до фразеологізмів тематичної групи «Шлюб», оскільки шлюб є одним із основних соціальних інститутів сучасного суспільства і, відповідно, відіграє важливу роль у системі соціальних понять і цінностей носіїв мови.

Аналіз публікацій свідчить про те, що вивченню фразеологічних одиниць тематичної групи «Шлюб» на матеріалі однієї або декількох мов у сучасній науковій парадигмі присвячено ряд робіт, серед яких дослідження профілізації концепту «marriage» в англійській мові (Т. Петрик) та фразеологічних засобів його вербалізації (С. Кратило), концептосфери «love – marriage» в англійській фразеологічній картині світу (В. Тепкеева), концепту «marriage» у афоризмах американських та британських авторів (А. Єременко), концептів «кохання і шлюб» у фразеологізмах української, російської та польської мов (А. Смерчко), концепту «весілля» у фразеологізмах німецької, української та російської мов (О. Мостова), соматичних фразеологізмів на позначення сімейних відносин в англійській та іспанській мовах (Л. Миронова). Проте

проблема з'ясування семантичної співвідносності фразеологічних одиниць тематичної групи «Шлюб» в англійській та українській мовах залишилася поза увагою дослідників.

Метою нашої наукової розвідки було проаналізувати міжмовні семантичні співвідношення фразеологічних одиниць тематичної групи «Шлюб» в англійській та українській мовах. Матеріалом дослідження були 523 фразеологічні одиниці зазначеної мікросистеми (з них 248 – англійської мови та 275 – української) відібрані методом суцільної вибірки із англійських та українських фразеологічних словників.

Проблема семантичної співвідносності фразеологічних одиниць продуктивно розроблялася в роботах О. Арсентьевої, С. Влахова, Д. Квеселевича, О. Куніна, А. Райхштейна, Е. Солодухо та ін.. Дослідники розрізняють такі типи міжмовних співвідношень, як-от: фразеологічні еквіваленти (повні і часткові); фразеологічні аналоги (повні і часткові); безеквівалентні фразеологічні одиниці.

У зв'язку з великим обсягом ми вимушені залишити за рамками цієї статті детальний опис усіх типів міжмовних співвідношень і зосередити нашу увагу на висвітленні повних та часткових еквівалентів.

Проведений аналіз фразеологічних одиниць (далі – ФО) тематичної групи «Шлюб» в англійській та українській мовах виявив невелику кількість повних еквівалентів – фразеологізмів, що мають «однакову сигніфікативно-денотативну, суб'єктивно-оціночну, функціонально-стилістичну та емоційно-експресивну конотації, структурно-граматичний та компонентний склад» [1, с. 97]. Проілюструємо прикладами.

Фразеологізми англ. *old maid* та укр. *стара діва* є повними еквівалентами, оскільки збігається їх сигніфікативно-денотативне значення «немолода жінка, яка не була замужем», мають однакову емоційно-експресивну й оцінну конотації, образність, стилістичне забарвлення, структурну організацію (є номінативними) і компонентний склад (прикметник+іменник). Як і у наведеному вище прикладі ФО англ. *marriage knots* та укр. *шлюбні узи*, англ. *honeu moon* та укр. *медовий місяць* також є повними еквівалентами – вони тотожні за всіма аспектами.

ФО англ. *to give one's hand and heart* та укр. *віддати руку і серце* також можна віднести до повних еквівалентів. Сигніфікативно-денотативні компоненти значення є однаковими «погоджуватися на одруження з кимсь; одружуватися з ким-небудь». Обидва фразеологізми є дієслівними. Щодо компонентного складу спостерігаємо незначну невідповідність зумовлену особливостями строю англійської мови – в англійській мові у дефініції ФО зустрічаємо компонент *one's*, який у контексті замінюється відповідним присвійним займенником. Вслід за Р. Зорівчак [2], вважаємо, що оскільки збігаються значення, суб'єктивно-оцінна конотація, образність та стилістичне забарвлення, порівнювані ФО є повними еквівалентами незважаючи на незначні компонентні розбіжності.

До повних еквівалентів відносимо також ФО на позначення річниці одруження: англ. *wooden wedding* та укр. *дерев'яне весілля*; англ. *tin wedding* та укр. *олов'яне весілля*; англ. *crystal wedding* та укр. *кришталеве (скляне) весілля*; англ. *china wedding* та укр. *фарфорове весілля*; англ. *silver wedding* та укр. *срібне весілля*; англ. *golden wedding* та укр. *золоте весілля*. У них співпадає сигніфікативно-денотативне значення, емоційно-експресивна і оціночна конотації, структурно-граматичний та компонентний склад. Лише 75 річниця, яка в Україні зветься *коронним весіллям*, а англійці називають *diamond wedding* є частковим еквівалентом.

Часткові фразеологічні еквіваленти характеризуються незначними розбіжностями у плані вираження фразеологізмом семантики, які можуть носити компонентний або морфологічний характер [1, с. 100]. Часткові фразеологічні еквіваленти в англійській та українській мовах у межах тематичної групи «Шлюб» є частотнішими.

У більшості проаналізованих випадків розбіжності стосуються лише компонентного складу. Зазвичай, відмінності фіксуємо у лексемах схожої або суміжної семантики. Наприклад, у ФО англ. *grass widower* та укр. *солом'яний вдівець*; англ. *grass widow* та укр. *солом'яна вдова* співпадає смислове значення, суб'єктивно-оціночна конотація, стилістичне забарвлення, структурно-граматична будова, різницю спостерігаємо у лексичному складі – лексеми *grass* та *солом'яний*.

У фразеологізмах англ. *to graft horns on one* та укр. *наставити роги комусь* спостерігаємо деякі розбіжності морфологічного характеру. Наведені ФО відрізняються уживанням прийменника. Як можна побачити у складі фразеологічного звороту англійської мови наявний прийменник *on*, який відсутній в українській ФО.

До часткових міжмовних еквівалентів відносимо також англ. *marriage of convenience* та укр. *шлюб за розрахунком*; англ. *Hymen's meshes* та укр. *узи Гіменея*; англ. *stag party* та укр. *молодечий вечір*; англ. *to tie the marriage knot* та укр. *зв'язати себе шлюбними узами*; англ. *to give in marriage/in wedlock* та укр. *видати заміж*; англ. *to bestow one's hand on one* та укр. *віддати комусь руку*; англ. *to marry money* та укр. *одружитися на грошах*; англ. *to lead to the alter* та укр. *вести до вінця*, тощо. Означені ФО характеризуються збігом у образності, смислового значенні і стилістичному забарвленні в англійській та українській мовах. Водночас, при цьому спостерігаємо різницю у лексемах схожої/суміжної семантики або морфологічні розбіжності у вживанні прийменника, у числі, у порядку слів. Також для часткових еквівалентів можлива наявність варіативних компонентів.

Як приклад часткового еквіваленту у пареміях досліджуваної мікросистеми ФО наведемо англ. *All are good lasses, but where come the bad wives* та укр. *Якщо всі дівчата хороші, то звідки ж беруться погані жінки*.

У межах досліджуваної тематичної групи зафіксовано випадки відповідності одній ФО української мови декількох англійської. Так, наприклад, українському фразеологізму *просити чиеїсь руки* відповідають два

англійські еквіваленти – *to ask for a lady's hand/to win somebody's hand*, що можна пояснити близькістю за значенням дієслів *to ask for* (просити) та *to win* (завоювати), які у наведених ФО вживаються в однаковому значенні.

Слід також зазначити, що у англійській мові спостерігаємо наявність синонімів, що є лексично нееквівалентними фразеологізмами та відображають національне світобачення. Наприклад, *to make a cuckold of smb* є синонімом до наведеного вище фразеологізму *to graft horns on one*.

Отже, проведений аналіз ФО тематичної групи «Шлюб» в англійській та українській мовах дозволив виокремити 16 (3%) повних та 27 (5%) часткових фразеологічних еквівалентів.

Підсумовуючи зазначимо, що незначна кількість ідентичних фразеологічних відповідників пояснюється розбіжностями у шлюбних національно-специфічних звичаях і традиціях, які відображені у фразеологічній картині світу англійців та українців, а також різноструктурністю двох мов. Тоді як еквівалентність ФО у досліджуваній мікросистемі пов'язана з тим, що англійська та українська мови належать до європейського мовного простору і мають як спільну культурну спадщину, так й спільні моменти історичного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Арсентьева Е. Ф. Сопоставительный анализ фразеологических единиц (на материале фразеологических единиц, семантически ориентированных на человека в английском и русском языках) / Е. Ф. Арсентьева. – Казань : Издательство Казанского университета, 1989. – 126 с.

2. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія : на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою / Р. П. Зорівчак. – Львів : Вища школа, видавництво при Львівському університеті, 1983. – 172 с.

Сидоряк К.Ю.

викладач,

*Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

ДОЦІЛЬНІСТЬ АДАПТАЦІЇ ФАХОВИХ ТЕКСТІВ З МЕТОЮ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ ЧИТАННЯ ТА РОЗУМІННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ФАХОВИХ ТЕКСТІВ З ФІЗИКИ)

Знання іноземних мов, вільне володіння фаховою мовою та читання фахової літератури є складовими частинами якісної підготовки сучасного фахівця.

Читання – один з найважливіших видів мовної діяльності, тісно пов'язаний як з вимовою, так і з розумінням мови. «Читання – це інтерактивний процес, за якого читач реагує на сигнали тексту за допомогою